

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Фінансова думка

Спеціальність	D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітня програма	«Фінанси, банківська справа та страхування»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)

Розробники:

Лариса РИБІНА _к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

протокол від 05.06.2026 № 18

Завідувач кафедри

(підпис)

Сергій ФРОЛОВ

Погоджено:

Гарант освітньої програми

(підпис)

Лариса РИБІНА

Декан факультету, де реалізується освітня програма

(підпис)

Світлана ЛУКАШ

Рецензія на робочу програму (додається) надана

(підпис)

Сергій ФРОЛОВ

(підпис)

Юрій ПУГАЧ

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації

(підпис)

Надія БАРАНІК

Зареєстровано в електронній базі: дата: 24.08. 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1	Назва ОК	ОК12 Фінансова думка					
2	Факультет/кафедра	Факультет економіки і менеджменту / кафедра фінансів, банківської справи та страхування					
3	Статус ОК	Обов'язковий					
4	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК	ОПП Фінанси, банківська справа та страхування / спеціальність D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок (2025 р.)					
5	Рівень НРК	6 рівень					
6	Семестр та тривалість вивчення	3/4 семестр; 1-15 тижнів					
7	Кількість кредитів ЄКТС	5					
8	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)				Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні /семінарські			
	Денна форма навчання	3 семестр	4 семестр	3 семестр	4 семестр	3 семестр	4 семестр
		30	14	14	16	31	45
	Заочна форма навчання	8		8		134	
9	Мова навчання	Українська					
10	Викладач/Координатор освітнього компонента	Шалигіна Ірина Валеріївна, к.е.н, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування					
10.1	Контактна інформація	Кафедра фінансів, банківської справи та страхування аудиторії 404е, 406е, тел. +380506199067, E-mail: Shalyginairyna@gmail.com ; консультації: 12.15-13.00 кожний четвер					
11	Загальний опис освітнього компонента (ОК)	ОК вивчає еволюцію поглядів, ідей та теорій про гроші, податки, бюджет і управління державними чи приватними фінансами від давніх часів до сьогодення. Курс формує у студентів системне фінансове мислення через призму історичного досвіду та допомагає зрозуміти, як формувалися сучасні фінансові системи, їх особливості. Предмет: закономірності формування, трансформації та взаємодії фінансових теорій, поглядів і шкіл у різні історичні періоди. Об'єкт: наукові праці, трактати, державні реформи та концепції вчених-економістів, які вплинули на побудову фінансових систем Вивчення цієї дисципліни дасть змогу студентам набути навичок аналітичного мислення, сприятиме розширенню їхнього світогляду, дозволить підвищити рівень економічної та фінансової грамотності					
12	Мета освітнього компонента	Формування у майбутніх фахівців системного розуміння еволюції світової та вітчизняної фінансової думки, а також критичне осмислення історичних етапів її розвитку від давнини до сучасності, надавши їм необхідні знання та навички для подальшої професійної діяльності у сфері фінансів, банківської справи та страхування					
13	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Базується на ОК Основи наукових досліджень, Фінансова система, Фінанси, гроші та кредит 2. Є основою для ОК Фінансова система, Фінанси, гроші та кредит, Навчальна практика. Вступ до фаху 3. Обмеження відсутні					
14	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності здійснюється відповідно до «Кодексу академічної етики та академічної доброчесності Сумського національного аграрного університету»: https://drive.google.com/file/d/1jke4Ky8K53G3SnFOtD0YxyH2g6TutABK/view Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, зокрема: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених даним силабусом; - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;					

		- надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту при умові текстових запозичень не більше 20%. У випадку недотримання даних вимог робота повертається на доопрацювання. При виявленні повторного порушення вимог академічної доброчесності студент не допускається до захисту. У разі виконання індивідуальної самостійної роботи не за отриманим завданням результати анулюються, а студент отримує нову тему для опрацювання.
15	Ключові слова	Фінанси, фінансова думка, фінансова концепція, фінансова доктрина еволюція фінансів, фінансові категорії, фінансові відносини, фінансова система
15	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=6370

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК21							Як оцінюється ДРН
	ПР1	ПР2	ПР7	ПР14	ПР18	ПР19	ПР21	
ДРН 1 вчитися і оволодівати сучасними знаннями у сфері фінансів; розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем, у т.ч. на засадах сталого розвитку, мати уявлення про функції фінансів, принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів;	X	X	X				X	Тестування Доповіді (презентації)
ДРН 2 Володіти навиками дослідження тенденцій розвитку фінансової думки за допомогою інструментарію макроекономічного аналізу, оцінювати сучасні явища у фінансовій сфері				X	X	X		Індивідуальне дослідження

ПР1 Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР2 Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР7 Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР 14 Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР21 Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМОПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу (денна/заочна)			Рекомендована література
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	П.з / семін. з.		
3 семестр				
Тема 1 Теоретико-методологічні основи фінансової думки Історичні передумови виникнення фінансової думки. Сутність та структура фінансової думки. Предмет, суб'єкт та об'єкт фінансової думки. Загальнонаукові (пізнавальна, прогностична, евристична, нормативна, комунікативна, прикладна, креативна, ідеологічна, виховна) та спеціальні (фінансово-орієнтуюча, інструментальна, критично-експертна) функції Зміст системи фінансових наукових знань та інструментарій фінансової думки. Методологія фінансової думки.	4/1	2	4/8	1,3,4,5,6,11,13, 15,22,26
Тема 2 Класична та неокласична наукові школи фінансової думки Класична наукова школа фінансової думки (кінець XVIII - перша половина XIX ст.): передумови виникнення (криза меркантилізму, становлення промислового капіталізму); ідеї laissez-faire, ринкового саморегулювання і фінансової свободи (фізіократи і класична школа політекономії). Перехідний етап: еволюція фінансових поглядів у другій половині XIX ст.: криза класичних доктрин; етапи розвитку німецької історичної школи (стара, нова, новітня школи). Неокласична наукова школа фінансової думки: маржиналізм (теорія граничної корисності), теорія загальної економічної рівноваги Леон Вальраса і концепція суспільної ефективності / Парето-оптимум, кембриджська (англійська) школа, теорія суспільного добробуту Артура Пігу	4	2/1	4/8	1,3,4,5,6,15,22
Тема 3 Макроекономічні теорії фінансів Кейнсіанська теорія фінансів. Кейнсіанська теорія оподаткування. Посткейнсіанська теорія фінансів (гіпотеза фінансової нестабільності Х. Мінські, теорія ендогенних грошей). Неокейнсіанська теорія оподаткування. Монетаристська теорія фінансів: еволюція основних поглядів. Фінансові пріоритети сучасного монетаризму (таргетування інфляції, грошове правило, мінімізація державного фіскального втручання, ринкове регулювання відсоткових ставок, незалежність центрального банку) Теорія економіки пропозиції. Фінансово-інституціональна архітектоніка. Теорії фінансової глобалізації.	4/1	2	4/8	1,3,4,5,6,9,15,22
Тема 4 Українська фінансова думка: генеза й еволюція Витоки та зародження української фінансової думки (до XIX століття): прагматична теорія державних фінансів (Київська Русь, X–XIII ст.): концепція	4	2/1	4/8	1,3,4,5,6,22,26, 27,33

меркантилізму та фінансового самоврядування (XIV–XVI ст.); козацько-гетьманська концепція військово-державного фінансування (XVII–XVIII ст.); філософсько-економічний гуманізм та просвітництво (XVIII ст.) Формування академічної фінансової науки (XIX – початок XX ст.): Київська (М. Бунге, Л. Яснопольські, М. Мітіліно) та Харківська (Т. Степанов, І. Вернадський, П. Мігулін) наукові школи. Фінансова думка визвольної доби (1917–1921 рр.): М. Туган-Барановський, Х. Барановський, А. Ржепецький, Б. Мартос. Внесок В. Твердохлебова в розвиток фінансової думки. Ключові складові сучасної української фінансової доктрини: бюджетно-податкова, монетарна, управління державним боргом, розвиток фінансового ринку, фінансової безпеки та діджиталізації. Утвердження самотності і світове визнання фінансової думки України				
<i>Тема 5 Сучасне поняття фінансів та їх функцій</i> Неокласична теорія фінансів (ринкова концепція) Теорія портфеля та ціноутворення активів (Гаррі Марковіц, Вільям Шарп). Неоінституційна теорія (асиметрія інформації та агентська теорія). Поведінкова фінансова теорія (Behavioral Finance). Концепція сталого фінансування (ESG-фінанси). Класичні функції фінансів (розподільча, контрольна). Сучасні функції фінансів: алокаційна (перерозподільча) функція, інвестиційно-капіталізуюча функція, ризик-менеджерська (стабілізаційна) функція; інформаційно-цінова функція, стимулююча функція, контрольна функція.	4/1	2	4/8	1,3,4,5,6,12,14, 22,26,27,31,33
<i>Тема 6 Трансформація наукових досліджень теорії і практики управління фінансовими ринками</i> Теорія ефективного ринку (ЕМН): аналіз швидкості та повноти відображення інформації в цінах на фінансові активи. Монетарна теорія та теорія попиту на гроші (зв'язок між грошовою масою, інфляцією та відсотковими ставками). Теорія фінансового посередництва. Портфельні теорії управління: оптимізація співвідношення ризику та доходності інвестиційних портфелів. Поведінкові фінанси: дослідження психологічних чинників та ірраціональної поведінки інвесторів на ринку. Асиметрія інформації: вивчення впливу нерівномірного доступу до даних на ринкову конкуренцію та ціноутворення. Теорія ризиків та безпеки. Теорія інституціоналізму.	4	2/1	4/8	1,3,4,5,6, 22,33
<i>Тема 7 Сучасні концепції державних фінансів та їх розвиток.</i> Основні напрями та проблеми теорії державних фінансів. Концепція розвитку бюджетного потенціалу. Сучасна наукова думка про проведення податкової реформи Розробка та обґрунтування теорії бюджетного федералізму. Бюджетне вирівнювання у контексті реалізації політики розвитку регіонів. Державні цільові програми як засіб підвищення ефективності бюджетних витрат та стимулювання економічного розвитку. Розвиток теорії державного боргу. Боргова політика як засіб стабілізації фінансової	4/1	1	4/8	1,3,4,5,6,8,22,33

системи України. Синхронізація бюджетних ресурсів та зобов'язань держави.				
<i>Тема 8 Прикладні та новітні теорії оподаткування</i> Теорія оптимального оподаткування (Міррліс, Даймонд). Теорія Левіафана (Бреннан, Б'юкенен) Теорія пропорційного і прогресивного оподаткування. Теорія перекладення податків. Теорія єдиного податку. Екологічне оподаткування (Зелені теорії).	2	1/1	3/10	1,2,3,4,5,6,22,28 33
<i>Всього за 3 семестр</i>	30/4	14/4	31/66	
4 семестр				
<i>Тема 9 Сучасні теорії публічних фінансів</i> Переосмислення ролі держави: теорія суспільних благ (оновлені підходи до фінансування чистих і змішаних суспільних благ в умовах цифровізації); екстерналії (модифікація податків Пігу та субсидій для вирішення екологічних проблем (зелений перехід); теорія суспільного вибору (аналіз «фіаско держави», політичної ренти та поведінки бюрократії у фінансовій сфері). Сучасна макроекономічна роль публічних фінансів: сучасна монетарна теорія (дискусійні погляди на фінансування державних видатків через емісію та межі дефіциту бюджету); ефективність дискреційної фіскальної політики та автоматичних стабілізаторів під час криз; стійкість державного боргу (нові підходи до управління суверенним боргом в умовах змінних відсоткових ставок); ефективність та оптимізація державних видатків (концепція "Нового державного менеджменту" (запровадження ринкових інструментів, аутсорсингу та КРІ у бюджетний процес); бюджетування, орієнтоване на результат (методологія оцінки соціально-економічної ефективності кожної витраченої грошової одиниці); державно-приватне партнерство (теорія розподілу ризиків між публічним та приватним секторами при фінансуванні інфраструктури).	4/1	4/1	9/14	1,3,4,5,6,8,9,16, 18,23,33
<i>Тема 10 Сучасні теорії фінансового механізму ринкової економіки в контексті системи пенсійного забезпечення</i> Теорія солідарності поколінь. Концепція життєвого циклу Франко Модільяні. Теорія ринкового страхування та ризик-менеджменту. Теорія фінансового капіталізму. Концепція «лібертаріанського патерналізму». Концептуальні напрямки розвитку фінансового механізму пенсійного забезпечення в Україні: концепція інституційної трансформації (перехід від державної монополії до трирівневої моделі); теорія фінансового інтерналізму (розгляд пенсійних накопичень як джерела довгострокових інвестицій в економіку); концепція демографічно-фінансового балансу (дослідження фінансової стійкості Пенсійного фонду в умовах депопуляції та старіння нації).	2	2/1	9/12	1,3,4,5,6,22,25
<i>Тема 11 Наукові розробки вчення про міжнародні фінанси.</i> Класичний етап (Золотий стандарт): дослідження механізмів автоматичного балансування платіжних	2/1	4	9/14	1,3,4,5,6,7,17,22 29,33

балансів через переливання золота (Д. Юм, Д. Рікардо). Неокласичний етап та кейнсіанство: розробка моделей регулювання валютних курсів та платіжного балансу в умовах Бреттон-Вудської системи (модель Манделла-Флемінга). Сучасний етап (Постбреттон-Вудський): фокус на вільному плаванні валют, теорії паритету купівельної спроможності (ПКС) та ефективності фінансових ринків (Ю. Фама). Дослідження процесу фінансової глобалізації та розвитку фінансових систем в умовах глобалізації. Концепція неупередженого міжнародного оподаткування. Уникнення подвійного оподаткування. Розробка та обґрунтування теорії відносин України з міжнародними фінансовими організаціями. Економічні проблеми ХХІ століття: міжнародний та український виміри.				
<i>Тема 12 Еволюція теорій фінансів домогосподарств</i> Класичні та неокласичні теорії споживання і заощаджень: теорія життєвого циклу (Ф. Модільяні), гіпотеза постійного доходу (М. Фрідман), гіпотеза абсолютного доходу (Дж. М. Кейнс), гіпотеза відносного доходу (Дж. Дьюзенберрі). Поведінкові фінансові теорії: поведінкова теорія життєвого циклу (Г. Шіфрін, Р. Талер), теорія перспектив (Д. Канеман, А. Тверські), ефект гіперболічного дисконтування. Теорії управління портфелем та ризиками: портфельна теорія домогосподарств, теорія людського капіталу (Г. Беккер), страхова теорія захисту домогосподарств. Українська наукова школа фінансів домогосподарств	2/1	2/1	9/14	1,3,4,5,6,19,21, 22,24,33
<i>Тема 13 Корпоративні фінанси у фінансовій думці</i> Фундаментальні теорії корпоративних фінансів: теорема Модільяні-Міллера (ММ); портфельна теорія Марковіца; модель оцінки довгострокових активів (САРМ); агентська теорія (Дженсен і Меклінг); теорія асиметричної інформації; теорія компромісу (Trade-off Theory), теорія клювання (Pecking Order Theory). Основні концепції дивідендної політики: теорія іррелевантності дивідендів; теорія «синиці в жмені», теорія податкової диференціації. Вітчизняні дослідження фінансового забезпечення діяльності підприємств (ресурсний, функціональний, результативний підходи).	4/1	4/1	9/14	1,3,4,5,6,10,20, 22,24,30,33
<i>Всього за 4 семестр</i>	14/4	16/4	45/68	
РАЗОМ	44/8	30/8	76/134	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
ДРН 1	Проблемні та оглядові лекції; лекції із використанням мультимедійних технологій, проблемні семінари та семінари-конференції	Робота з конспектом лекцій в системі Moodle, робота в мережі Інтернет, підготовка доповідей і презентацій до проблемних семінарів та семінарів -конференцій,
ДРН 2	Пояснення, консультації	Робота в мережі Інтернет, дослідницький метод, самооцінювання, самоаналіз

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці		Дата складання
		3 семестр	4 семестр	
1	Тести множинного вибору	40 балів (2x20 балів) / 40%	20 балів (2x10 балів) / 20%	7 тижень, 14 тижень
2	Доповіді	40 балів (2x20 балів) / 40%	10 балів (2x5балів) / 10%	До 7 тижня, до 14 тижня
2	Презентації	20 балів (2x10 балів) / 20%	10 балів (2x5балів) / 10%	До 7 тижня, до 14 тижня
4	Індивідуальне дослідження, його презентація	-	30 балів / 30%	До 13 тижня
6	Екзамен (письмовий): тест	-	30 балів / 30%	За розкладом

5.1.2. Критерії оцінювання (3 семестр)

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Тести множинного вибору	<16 балів	16-17 балів	18-19 балів	20 балів
Доповіді	Правильні відповіді на 25%	Правильні відповіді на 30-50%	Правильні відповіді на 55-95%	Правильні відповіді на всі питання
	<12 балів	12-14 балів	15-17 балів	18-20 балів
	Тема не розкрита повністю, наявність зайвої інформації, нерелевантних фактів; не дотримана структура та логіка викладання; відсутній аналітичний підхід; не володіє матеріалом	Тема розкрита повністю, відсутність зайвої інформації, нерелевантних фактів; дотримана структура та логіка викладання; відсутність аналітичного підходу, не володіє вільно матеріалом, відсутність ораторських навичок;	Тема розкрита повністю, відсутність зайвої інформації, нерелевантних фактів; дотримана структура та логіка викладання; аналізує, робить власні висновки та узагальнення; . демонструє ораторські навички та вільно володіє матеріалом,	Тема розкрита повністю, глибоко та всебічно; інформація є точною, достовірною і відповідає меті доповіді; дотримана структура і логіка викладання; аналізує, робить власні висновки та узагальнення; демонструє ораторські навички та вільно володіє матеріалом;
Презентації	<2 балів	2-4 балів	5-7 балів	8-10 балів
	Тему розкрито не повністю, зайві деталі або пропущені важливі факти . Текст на слайдах подано суцільним полотном. Наявність титульного слайду, відсутність слайду з джерелами/висновками	Тему розкрито повністю, немає зайвих деталей або пропущених важливих фактів. Не послідовне розміщення слайдів Відсутні вступ (мета), основна частина, чіткі висновки та джерела. Текст на слайдах подано суцільним полотном.	Тему розкрито повністю, немає зайвих деталей або пропущених важливих фактів. Послідовне розміщення слайдів Наявні вступ (мета), основна частина та чіткі висновки. Відсутні джерела Текст на слайдах подано суцільним полотном. Не рівномірний	Тему розкрито повністю, немає зайвих деталей або пропущених важливих фактів. Інформація є логічною та актуальною. □ Послідовне розміщення слайдів (від загального до конкретного). Наявність титульного слайду та слайду з джерелами/висновками

			розподіл інформації по слайдах	Рівномірний розподіл інформації по слайдах Ілюстрації, графіки чи таблиці доречні, мають підписи та гарну якість Текст на слайдах подано тезами
Індивідуальне дослідження, його презентація	<20 балів	20-23 балів	24-27 балів	28-30 балів
	Частково виконана робота, оформлення не відповідає вимогам, відсутня презентація	Робота виконана в повному обсязі; студент виявляє елементарні знання окремих положень навчального матеріалу, зіставляє, узагальнює та аналізує інформацію, обробляє та інтерпретує дані, одержані результати, оформлення роботи частково відповідає вимогам; текст на слайдах подано суцільним полотном.	Робота виконана в повному обсязі, студент обґрунтовано викладає навчальний матеріал, аналізує, синтезує, узагальнює та оцінює інформацію, обробляє та логічно інтерпретує дані, одержані результати, оформлення тексту, таблиць, рисунків, літератури відповідає вимогам; текст на слайдах подано суцільним полотном.	Робота виконана в повному обсязі; студент вільно, самостійно й аргументовано викладає навчальний матеріал, глибоко та всебічно розкриває його зміст, шукає, аналізує, синтезує, узагальнює та критично оцінює інформацію, оформлення тексту, таблиць, рисунків, літератури відповідає вимогам; якісне оформлення презентації. Текст на слайдах подано тезами

5.1.3. Критерії оцінювання (4 семестр)

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Тести	<6 балів	6-7 балів	18-19 / 8-9 балів	20 / 10 балів
множинного вибору	Правильні відповіді на 25%	Правильні відповіді на 30-50%	Правильні відповіді на 55-95%	Правильні відповіді на всі питання
Доповіді	<3 балів	3 бали	4 бали	5 балів
	Тема не розкрита повністю, наявність зайвої інформації, нерелевантних фактів; не дотримана структура та логіка викладання; відсутній аналітичний підхід; не володіє матеріалом;	Тема розкрита повністю, відсутність зайвої інформації, нерелевантних фактів; дотримана структура та логіка викладання; відсутність аналітичного підходу, не володіє вільно матеріалом, відсутність ораторських навичок;	Тема розкрита повністю, відсутність зайвої інформації, нерелевантних фактів; дотримана структура та логіка викладання; аналізує, робить власні висновки та узагальнення; демонструє ораторські навички та вільно володіє матеріалом,	Тема розкрита повністю, глибоко та всебічно; інформація є точною, достовірною і відповідає меті доповіді; дотримана структура і логіка викладання; аналізує, робить власні висновки та узагальнення; демонструє ораторські навички та вільно володіє матеріалом;
Презентації	<3 балів	3 бали	4 бали	5 балів
	Тему розкрито не повністю, зайві деталі або пропущені важливі факти	Тему розкрито повністю, немає зайвих деталей або пропущених	Тему розкрито повністю, немає зайвих деталей або пропущених	Тему розкрито повністю, немає зайвих деталей або пропущених важливих

	. Текст на слайдах подано суцільним полотном. Наявність титульного слайду, відсутність слайду з джерелами/висновками	важливих фактів. Не послідовне розміщення слайдів Відсутні вступ (мета), основна частина, чіткі висновки та джерела. Текст на слайдах подано суцільним полотном.	важливих фактів. Послідовне розміщення слайдів Наявні вступ (мета), основна частина та чіткі висновки. Відсутні джерела Текст на слайдах подано суцільним полотном. Не рівномірний розподіл інформації по слайдах	фактів. Інформація є логічною та актуальною. □ Послідовне розміщення слайдів (від загального до конкретного). Наявність титульного слайду та слайду з джерелами/висновками Рівномірний розподіл інформації по слайдах Ілюстрації, графіки чи таблиці доречні, мають підписи та гарну якість Текст на слайдах подано тезами
Індивідуальне дослідження, його презентація	<20 балів	20-23 балів	24-27 балів	28-30 балів
	Частково виконана робота, оформлення не відповідає вимогам, відсутня презентація	Робота виконана в повному обсязі; студент виявляє елементарні знання окремих положень навчального матеріалу, зіставляє, узагальнює та аналізує інформацію обробляє та інтерпретує дані, одержані результати, оформлення роботи частково відповідає вимогам; перенавантажена тестом презентація	Робота виконана в повному обсязі, студент обґрунтовано викладає навчальний матеріал, аналізує, синтезує, узагальнює та оцінює інформацію, обробляє та логічно інтерпретує дані, одержані результати, оформлення тексту, таблиць, рисунків, літератури відповідає вимогам; перенавантажена тестом презентація	Робота виконана в повному обсязі; студент вільно, самостійно й аргументовано викладає навчальний матеріал, глибоко та всебічно розкриває його зміст, шукає, аналізує, синтезує, узагальнює та критично оцінює інформацію, оформлення тексту, таблиць, рисунків, літератури відповідає вимогам; якісне оформлення презентації.
Екзамен	<20 балів	20-24 бали	25-29 балів	30 балів
	Правильні відповіді на 25%	Правильні відповіді на 30-50%	Правильні відповіді на 55-95%	Правильні відповіді на всі питання

5.2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Експрес-опитування після вивчення кожної теми	Кожне заняття
2	Обмін думками	2, 4, 6, 8, 10, 12 тиждень
3	Самооцінка тестування, виконання практичних завдань, участі в дискусіях	Протягом семестру
4	Зворотний зв'язок з виконання індивідуальної роботи	Протягом 8-14 тижнів

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1 Основні джерела

6.1.1 Підручники, посібники

1. Краус Н.М., Краус К.М., Марченко О.В. Актуальні проблеми фінансів та економіки: навчальний посібник. Київ: Аграр Медіа Груп, 2023. 286 с. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/files/original/19/8528/6120e964f100f9e6f057102c4c258338b8bd0a05.pdf>

2. Макурін А.А. Теорія оподаткування: навч. посіб. Дніпро : НТУ «ДП», 2018. – 75 с. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/l_1911_97372380.pdf

3. Небога Т., Вдовиченко А. Історія економіки та економічної думки : навч. посібн. ОДАУ. Вид. 2-ге. Одеса : Астропринт, 2024. 140 с. URL: <http://lib.osau.edu.ua/jspui/handle/123456789/4888>

4. Ставерська Т. О., Іванюта О. М. Історія фінансів: навч. посіб. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2013. 83 с. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/b27a9414-ac7d-4039-bce9-7d0b7d784143/content>

5. Теорія та історія фінансової системи: навч. посібник за заг. редакцією О. Ю. Клепанчук. Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 282 с. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/11/clepanchuk.indd-02.10.2023-3-1.pdf>

6. Юхименко П.І., Бойко С.В. Актуальні проблеми фінансової думки України: навчально-методичний посібник. Біла Церква, 2012. 119 с. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6731f6d3-09af-46af-8fec-b445e84ac389/content>

6.2 Інші джерела

7. Бобошко О. В. Мережева податкова присутність як нова юридична категорія міжнародного оподаткування. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. (16). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18136834>

8. Богуславська С.І., Суховий М.М. Теоретико-методологічні засади наукових досліджень ролі державних фінансів для досягнення економічних цілей сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. № 63, 2024 DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-14>

9. Горин В. П., Сидор І. П., Була П. В., Мудрий Т. П. Концептуалізація публічної компоненти зелених фінансів *Проблеми економіки*. 2025 № 1 (63). С. 296-307. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-1-296-307>

10. Григораш Т.Ф., Артеменко В.В., Бондаренко А.О. Теоретичні підходи до розуміння поняття «дивідендна політика» як фактору управління власним капіталом. *Молодий вчений*. 2017. № 5 (45). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/124.pdf>

11. Гузар Б. С. Методи та методологія наукових досліджень у фінансовій сфері. *Економіка та держава*. 2022. № 1. С. 83-87. DOI: 10.32702/2306-6806.2022.1.83

12. Задорожня Л.М. Теоретичні аспекти дослідження поведінкових фінансів. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*, 2025, вип. 13(46).1 С. 154-165 DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.13\(46\).1.154-165](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.13(46).1.154-165)
13. Маргасова В. Методологія наукових досліджень у фінансах. *Економіка та суспільство*. 2026. (83). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-79>
14. Лабенко О.М. Формування фінансової політики природокористування в Україні. Дисерт. на здобуття наук. ст. д. е. н. за спец. 08.00.08. Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, 2024. 415 с. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u145/dis_labenko.pdf
15. Леоненко П., Федосов В., Юрса М. Фінансова наука: генеза, еволюція та розвиток. *Ринок цінних паперів*. 2017. №1-2. URL: <http://securities.usmdi.org/?p=22&n=95&s=993>
16. Першко Л. О. Теоретико-методологічні аспекти зміцнення та розвитку місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації: монографія. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка». 2020. 316с. URL: <https://ir.stu.cn.ua/server/api/core/bitstreams/573e46d1-e8ef-45fb-9fea-b3443e847321/content>
17. Петренко О.О. URL: Еволюція теорій фінансової глобалізації. *Стратегія розвитку України*. 2013. №2. <https://jrnl.kai.edu.ua/index.php/SR/article/view/6307>
18. Радіонов Ю. Д. Генезис публічних фінансів та їх розвиток в Україні. *Фінанси України*. 2023. № 4. С. 105-128. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2023.04.105> URL: https://finukr.org.ua/?page_id=723&aid=4982
19. Сидорчук А.А. Фінансова стійкість домогосподарств: теоретичні основи та прикладні аспекти: монографія. Тернопіль: ЗУНУ. 2023. 474 с. URL: <https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/292b5e97-73d5-43d0-8a1f-ab812d8de5b3/content>
20. Терещенко С.І., Петухов А.Ю. Генеза наукових концепцій дослідження фінансової поведінки підприємств у контексті економічних трансформацій. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип.82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-108>
21. Тютюнник І.В., Топтуненко Д.Е. Фінансова поведінка домогосподарств у системі економічних відносин: механізми формування та трансформації. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип.82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-182>
22. Фінансова думка України: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" освітнього ступеня «Бакалавр» денної форми навчання /Укладачі: Сіренко Н.М., Лункіна Т. І., Бурковська А.В., Шишпанова Н.О., Мікуляк К.А. Миколаїв: Миколаївський НАУ. 2021. 77 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8471/1/Finansova%20dumka%20Ukrainy.pdf>
23. Фінансова система України: взаємодія корпоративного та державного секторів / Т. І. Єфименко, І. О. Лютий, С. С. Гасанов та ін. К. : ДННУ “Акад. фін. управління”. 2012. 244 с. URL: https://afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=452&num=9

24. Хадарцев О.В. Портфельні теорії управління фінансовими інвестиціями. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 94 с. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/media/25550>
25. Чугунок І., Насібова О. Еволюція фінансового механізму пенсійного забезпечення. *Scientia fructuosa*. 2016. 105, 1, 80–97. URL: <https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/885>
26. Шалигіна І.В. Історична трансформація світової та української фінансової думки із середньовіччя до сьогодення. *Сталий розвиток економіки*. 2025. (2 (53)), 259-264. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-35>
27. Шолудько О., Грицина О., Рубай О. Теоретичні основи застосування інструментів зеленого фінансування. *Аграрна економіка*. 2024. т. 17. № 1. С. 36–46. URL: http://agrarianeconomy.inau.edu.ua/images/docs/ae_2024_17_1/AE-17_1_4.pdf
28. Єфименко Т. І. Фіскальний простір антикризового регулювання К. : ДННУ “Акад. фін. управління”. 2012. 332с. URL: https://afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=451&num=7
29. Юрківський О. Й., Литвинчук О. В. Міжнародні принципи оподаткування в контексті формування фінансової безпеки України. *Економіка, управління та адміністрування*. 2025. (1(111)), 64–73. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2025-1\(111\)-64-73](https://doi.org/10.26642/ema-2025-1(111)-64-73)
30. Яременко М.І. Структура капіталу, модель Модільяні-Міддера. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 3. URL: <http://global-national.in.ua/archive/3-2015/105.pdf>
31. Barberis, N., & Thaler, R. A Survey of Behavioral Finance. *Handbook of the Economics of Finance*, 2003, 1, 1053–1128. URL: DOI: [https://doi.org/10.1016/S1574-0102\(03\)01027-6](https://doi.org/10.1016/S1574-0102(03)01027-6)
32. Lyutyi I., Knir M., Plieshakova N., & Plieshakova O. (2021). Behavioral Finsnce: Theoretical Background and Empirical evidence. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*/ 4(31), 385–393. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i31.190955>
33. Фінансова архітектоніка: Навчальний посібник за редакцією д.е.н., проф. Вахович І.М. Луцьк: Волиньполіграфтм , 2014. 488 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c8707af0-a9fb-410b-b33b-c3eba7781cb2/content>

6.2 Додаткові джерела

34. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/>
35. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>
36. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>
37. Є-data - платформа відкритих даних у сфері публічних фінансів. URL: <https://edata.gov.ua/>